

Sizi rahatsız etmeye geldim!
Ali Şeriatî

Fecr Yayınları 140
ALİ ŐERİATİ
Bütün Eserleri 14

Dinler Tarihi I

Eserin Orjinal Adı
Tarih ve Őenaht-i Edyân (1)

Tercüme
Prof. Dr. Ejder Okumuş

Editörler
Prof. Dr. Hicabi Kırlangıç
Prof. Dr. Derya Örs

Tashih ve Redakte
Doç. Dr. Murat Demirkol

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd.Őti.
Sertifika No: 13178

ISBN 978-975-6004-90-6 (tk)
978-975-6004-91-3 (1.c)

7. Baskı: Mayıs 2018

Kapak ve İç Konsept: TN İletişim

Sayfa Düzeni: FCR

Baskı: Aydan Basın Yayın Ltd. Őti.
Örnek Sanayi Sitesi Alinteri Bulv. 364. Sk. No: 4
Tel: 0312. 354 46 27 Ostim/Ankara

**FCR Yayın Reklam Bilgisayar
San. ve Tic. Ltd. Őti.**

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sok. No: 14/1

Ulus - Altındağ / Ankara

Tel : 0312. 310 08 60

Faks : 0312. 311 47 89

web : www.fcr.com.tr

e-posta : fcr@fcr.com.tr

ALİ ŞERİATI

Dinler Tarihi I

FEQR

Ankara 2018

İÇİNDEKİLER

- 10 Ali Şeriatı
11 Yayıncının Notu
- 15 BİRİNCİ DERS**
22 İlim Değil, Burjuvaziydi
43 Bugünkü İnsanın Burjuvazi Cennetinde İsyanı
48 Araştırma, Tercüme ve Konferans için Teklif Edilen Konular
50 Konular
- 55 İKİNCİ DERS**
64 Bedevi Toplumu Nasıl Tanıyalım?
69 İkel Din
69 İkel Dinler Nedir?
70 Fetişizm
71 Animizm
74 Totemizm
83 Şeylerin ve İşlerin Gaybî Gücü, Kutsallığı, Düalizmi veya İkiliği
91 İkel İnsanların Zihninde Dinlerin Ortak Özellikleri
- 109 ÜÇÜNCÜ DERS**
111 Dinin Tarifi
131 İlahî İnsan Sürgünde
138 Din, İrfan ve Sanat
- 147 DÖRDÜNCÜ DERS**
148 Beşerî Medeniyet Dönemi Dinlerinin Başlangıcı
149 Çin ve Hindistan Dinleri
150 Batılı Ruh ve Görüş
151 Doğulu Ruh ve Görüş
152 Batılı Ruh ve Kültürün Özellikleri
152 1- Gücün Asaleti
155 2- Tabiatın Asaleti
156 3- Hayatın Asaleti

- 159 4- Düzen
160 5- Faydalanma ya da Tüketim Asaleti
161 6- Her şeyin Akılcı Tahliline Yöneliş
163 7- Toplum Asaleti
165 8- Egoantrizm
171 9- Hümanizm

183 BEŞİNCİ DERS

- 183 Doğulu ve Batılı Görüşün Doğu ve Batı Dinlerinden Bahsetmenin Bir Alt Yapısı Olarak Ortaya Konulması
183 Medeniyet Devresinin Başlangıcında Batı, Daha Üstün Olan Dini ve Büyük Kültürü Doğu'dan Aldı
184 Bugün Doğu Aydınları Batı Medeniyetinin Etkisi Altında Bulunuyor
185 Çin
185 İlkel Çin Dinleri
185 Üstün Çin Dinleri
185 Çinli Bakış
186 Çinli Ruhun Özellikleri
186 Tezat, Çinli ruhun özelliklerinden biridir.
187 Kavmiyetçilik ve Milliyete Şiddetli Yöneliş, Çin Ruhunun Bir Diğer Özelliğidir
188 Tabiata Yöneliş, Çin Ruhunun Bir Diğer Özelliğidir
188 Şairlerinin Deyimiyle Çinli Ruh
189 Çinli Şairin Arifane Heybetli Ölümü
189 Çinli Ruh'un, Şiir, Dil ve Minyatüre Yansıması
191 Taoizm
192 Taoizm Ekolünün Temel Esasları üçtür
192 Vahdet-i Vücut
192 Yang ve Yin: Çin Düşüncesinde Olumlu ve Olumsuz Güç
193 Sabitlik ve Değişim Teorisi Doğu'ya mı Ait Batıya mı?
194 İslami Fikir Başka, İslami İlimler Başka Şeylerdir
195 İslam Kültürünü İslam'a Girmiş Olan Kültürlerden Ayır Bilmek Gerek
196 İslam'da İnsan İki Zıddı Kendinde Toplayan Kimse Olarak Tanıtılmıştır
198 Dinlerde Tarih Felsefesi Tezat Esasına Dayanır
198 Tezat Fikri Sosyolojiye Marks ile Giriyor

- 199 Tezat Felsefesi Çin Diyalektiği Demektir
- 200 Tao Nedir?
- 201 Taoist Şairlerden Biri Anlatıyor
- 201 Merihli Yolcunun Yer Küresi İnsanları Hakkındaki Raporu
- 203 Kurtuluş Yolu Neresidir?
- 204 Zalim ve Mazlumu Doğuran Medeniyet
- 204 Medeniyetin Göstergeleri
- 205 İsyankâr İnsan
- 206 Taosal Öze Dönelim
- 207 Taocu Fikrin Bizim Tasavvufuyla Münasebeti
- 208 Taocu Fikrin Esasları ve Jean Jacques Rousseau'nun Medeniyet Karşısı Ekolü
- 209 Bireycilik Ekolü Çin Toplumuna Darbe Vurdu
- 209 Tasavvufçuluk Toplumu Bozuyor
- 210 Konfüçyüs
- 210 Toplum "Li" Esasına Göre İdare Edilirse Taocu Tekâmüle Erer
- 211 18. Asır Fransa'sında Rousseau ile Voltaire'in Savaşı, Aynen Lao-Tsu ile Konfüçyüs'ün savaşıdır.
- 211 Hippiizmin Savaşı Bu Türdür
- 212 Hippi ile Sohbet
- 213 Batılı Gencin Güç ve Paraya Tapanın Eline Düşmüş Olan Medeniyetten Kaçışı
- 213 Li Nedir?
- 214 Eğer Toplum Konfüçyüs'ün Beş Esasına Dayanırsa
- 215 Konfüçyüs'ün Özellikleri
- 217 Eğer Konfüçyüs ile Lao-Tsu'nun ekolleri birleştirilseydi, mükemmel bir mektep olurdu.
- 218 Soru ve Cevap
- 235 ALTINCI DERS**
- 235 Öğretimin İki Aşaması
- 236 Jugement de Fait ve Jugement de Valeurs
- 236 İslam'ın İran'a Girişini Araştırılmalı
- 237 İslam Hakkında Birinci Metotla Araştırma
- 238 "Jugement de Fait", Nefsani Cihat ve İlmî Cesaret Merhalesidir

- 238 Carlyl'in İslam Peygamberi Hakkındaki Araştırması İlmî Cesaret Örneğidir.
- 239 Hint Dünyasına Giriş
- 240 Aryailerin Hint, İnan ve Avrupa'ya Göçleri
- 241 Büyük Medeniyetler Göçten Doğmuştur
- 242 Batılı Sosyologların İfadesiyle Hint Tembelliği!
- 243 Ekonomik Meselelerle Mânevi Meselelerin Birbiriyle Bütünsel Bir İlişkisi Yoktur
- 244 Yerlilere Karşı Sertlik ve Acımasızlıkla Tezahür Eden Aryai Ruh
- 245 İnan Ve Hindistan Aryailerinin Dinleri
- 245 Veda Dini, Hindistan En Kadim Medeni ve Köklü Dinidir
- 245 İnek ve Diğer Arya Totemleri
- 246 Schopenhauer'un da Zevk Aldığı Huzur Veren Din
- 247 Tevhit, İnsana Aydın Görüşlülük ve Bilinç Kazandırır
- 249 Her Kim Sokrat'ın Sofyasına Sahip Olursa, Sürçmez
- 249 Eski İnan'da Beyaz Akıl
- 249 Vıdya'nın Kutsal Aydınlik Kıvılcımı
- 250 Nür Olan Kur'anî İlim ve Hikmet
- 250 Müminin Yitiği Olan Hikmet
- 250 Veda İlahisinde Her Yerde Böyle İşit Deniyor
- 251 McDoulin Teorisi, Öğretimde İlk Aşamanın, Kulak ve İşitme Yoluyla Öğretim Olduğunu Söylüyor
- 251 Cahiliye Döneminde İşitmeye Dayalı Öğretim
- 252 İslam'ın İlk Döneminde Öğretim Nasıldı?
- 252 Günümüz Öğrencilerinin Görsel Bilgileri
- 253 Günümüzün Yapay İşitsel Öğretimi
- 253 İslam Peygamberi Okumamış, Yazmamış ve Çobanlık Yapmıştır.
- 254 Kur'an'ın İlk Mesajı Oku'dur, İşit Değil
- 255 Mürekkep, Kalem ve Yazma, Kur'an'da Zihinsel ve Kültürel Öğretim Sembolleri Mesabesindedir.
- 255 Hint Toplumunun Sınıfsal Oluşu
- 256 Hint Toplumunda Sınıflar:
- 256 Birincisi, Saldırgan Kabilelere Rehberlik Yapan Savaşçı Simalar:
- 256 İkincisi, Halkın Ruhsal İhtiyacını Karşılaman Azizler Siması

- 257 Üçüncü ve dördüncüsü: Çiftçi ve Sanatkâr
257 Beşincisi, Arya Olmayan Pis Yerliler!
258 Brahmanlar (Ruhanîler)
258 Brahmanların En Büyük İşi, Kurban Kesmektir
259 Bu Gaye ile Ona İlave Yaptılar
259 Aşk Bağında Beklemek Niye?
259 Mezar Başında Kur'an Okuma da Ortaya Birtakım Hesaplar Çıkartıyor
260 Hac Menasikinde Deneyimsiz Bir İnsanın Yersiz Zora Sokması
261 Niyet ve Amelin Her ikisi de Doğru Olmalıdır
262 Brahmanlar, Şurnigâ ve Yukarı Âlemle İrtibat Sahibidirler
262 Onların Ruhânilikleri de İrsidir!
263 İslam'da İlim ve Takvaya Dayalı Mercilik İmtiyazı
263 Tevhit ve Şirk
264 Yaratılış İlâhisi
264 Şirkten Tevhide
265 Rig Veda (Veda İlâhisi)
266 Yaratılış İlâhisi
269 İlahiyi Okuduk, Peki Şimdi Ne Elde Ettik?
270 Âdem ile Havva
271 Yaratılış Felsefesi ve Fars Şiiri

275 YEDİNCİ DERS

- 275 Hint Dinlerini Bilme Gereğinin İlk Sebebi
276 Hint Dinlerini Tanıma Lüzumunun İkinci Sebebi
277 Hindistan'ı Bilmek ve Tanımak İçin En Önemli Sebep
279 Söz ve Fikirlerin Tahrifi
279 Söz ve Fikirlerin Tahrif ve Çarpıtılmasının Tabii Etkenleri
280 Fikirlerin Tahrif ve Çarpıtılmasında Yapay Etkenler
284 Ümitvarlığın Zirvesinde
290 İnsan
290 1- Bilinç
290 2- Özgürlük
292 3- Yaratıcılık
293 İnsanın Tarifi

- 294** İnsanın Tam Tarifi
296 İnsanın Yaratılışı
299 Emanet
300 Ve Allah, Âdem'e İsimleri Öğretti
300 Ve Allah, Meleklerden Âdem'e Secde Etmelerini İstedi
300 Yasak Meyve Nedir?
301 Bu meyve nedir?
301 İnsan Çıplaktır
301 Allah, İnsanın Yasak Meyveyi Yemesini İstiyor muydu, İstemiyor muydu?
302 Batı Mitolojisinde ve Uzak Doğu Dinlerinde Yasak Meyve
302 Havva: Kadının Sembolü
303 Havva: Aşkın Sembolü
304 Allah Niçin İnsanı Bilgi ve Bilinç Meyvesini Yemekten Men Ediyor?
304 O zaman Âdem ile Havva Cennetten Sürüldüler
305 Âdem'in Cenneti Vaat Edilen Cennetten Farklıdır
307 Zalim ve Cahil İnsan
307 Yaratılış Kıssası: En Yüce ve En İleri Diyalektik Antropoloji
308 İnsanın Tarihi
308 Habil ve Kabil
309 Şirk Meselesi
310 Şirkin Türleri
311 Tevhit
312 Tevhit Şiari
313 Teslis
313 Bu Üç Boyuta Ait Peygamberler
314 Ümmi
315 Dünyevilik ile Uhrevilik Salınımında Toplum
316 Hatemiyet
318 Ek
318 Beşinci Derse Ait Soru ve Cevabı

ALİ ŞERİATI

23 Kasım 1933'te Horasan eyaletine bağlı Sebzivar'ın Mezinan köyünde dünyaya geldi. 1950'de Meşhed'deki Öğretmen Koleji'ne girdi. 1952'de Meşhed yakınlarındaki Ahmedâbâd köyünde öğretmenliğe başladı. 1955 yılında Mekteb-i Vâsıta'yı yazdı. Ebuzer-i Gıfari'yi tercüme etti. 1956'da Meşhed Üniversitesi'ne girdi. Ulusal Direniş Hareketi'ne üye olduğundan, babası ve diğer üyelerle birlikte tutuklandı, altı ay tutuklu kaldı. 1959'da Alexis Carrel'den Dua'yı tercüme etti. Üniversiteden başarıyla mezun oldu. 1960'ta Fransa'ya gönderildi, orada sosyoloji ve dinler tarihi üzerine çalıştı. Cezayir Kurtuluş Hareketi'ne aktif olarak katıldı. Bu faaliyetlerinden dolayı Paris'te tutuklandı; bu arada birçok makale, konuşma ve çevirisi değişik dergilerde yayımlandı. Sosyoloji ve dinler tarihi alanında doktorasını tamamlayarak 1962'de İran'a dönerken sınırda tutuklandı; aylarca hapiste kaldı. Hapisten çıktıktan sonra öğretmenlik yapmaya başladı ve Meşhed Üniversitesi ve diğer merkezlerde konferanslar verdi. Hüseyniye-i Irşad 1973 Eylül'ünde kapatıldı. Savak, Şeriatî'yi aramaya başladı. Kendisini bulamayınca babasını tutukladı. Babası bir yıl kadar hapsedildi. Şeriatî teslim oldu ve on sekiz ay hücrede kaldı. 1975-77 arası Savak'ın takibinden sürekli kaçıp başkalarının evlerinde kalarak çalışmalarına devam etti. Sabahlara kadar süren konuşmalar yaptı. 16 Mayıs 1977'de Avrupa'ya hicret etti. Otuz gün sonra İngiliz İstihbaratı'nın yardımıyla Savak tarafından şehit edildi.

YAYINCININ NOTU

Yaynevimiz, Şeriatî düşüncesini külliyyat olarak okurlarına sunmakla önemli bir hizmet vermektedir. Merhum Şeriatî, dünyanın bugün yaşayan iki önemli medeniyeti olan, İslam ve Batı medeniyetini yakından tanıma fırsatı bulmuş ender şahsiyetlerden biridir. Dahası, bir sosyolog gözüyle incelediği konuları, dahiyane bir düşünce işçiliği ile işlemiş ve Fars edebiyatının kendisine kazandırdığı akıcı üslupla ortaya koymuştur. Bilimsel liyakati, özgün bakış açısı, dindarlığı ve inandığı doğrular uğruna can verecek kadar yürekli kişiliği ile sadece İran gençliğini arkasından sürüklemekle kalmamış, dünya Müslümanlarının öze dönüş çabasına katkıda bulunarak bir döneme damgasını vurmuştur. Onun bu özgün ve özgürlükçü tutumu, sadece İslam düşmanlarının tepkisini çekmekle ve onlar tarafından şehit edilmekle kalmamış, dost ve kardeş bildiği Müslümanlardan da çok büyük tepkiler almıştır. Çünkü onun düşünceleri, Batılı saldırı karşısında çok derin ve güçlü bir mukavemet oluştururken İslam geleneğini kirleten ve çöküntüye sebep olan bidat ve hurafelere de ağır darbe indiriyordu. Tabii bu da bilinçsiz kesimler nezdinde İslam'ın kendisine yapılan bir saldırı olarak algılanıyordu.

Kendi tabiriyle içinde doğup büyüdüğü geleneksel Safevî Şiîliğine yönelttiği eleştiriler yüzünden İran'da dışlanırken, Şiî bakış açısı nedeniyle de Sünnî dünyadan önemli tepkiler almıştır. Ancak Şeriatî, her ne kadar Ali Şiası ve Safevî Şiası ayrımı yapsa ve Safevî Şiîliğini eleştirse de eleştirdiği düşünceden bütünüyle kurtulamamış ve söz konusu etkilerle Sünnî dünyanın kabul

edemeyeceği kimi dűŐünceler serdedebilmiŐtir. Sahabiler hakkında kullandığı ifadeler hoŐgörü sınırını zorlayan kusurlar olarak değerlendirilebilir. Ayrıca yaŐadıđı çağ ve çevrenin etkisiyle Fransız sosyalistlerinden etkilendiği ve kimi yorumlarında bu etkinin izlerinin görüldüğü de söylenebilir.

Ali Őeriatı'nın de her insan gibi hata edebileceğini, hatalarının ve savaplarının sadece kendisini bağlayacağını okuyucunun takdir edebileceğine inanıyoruz. Fecr Yayınevi olarak, ölçümü-zün Kur'an-ı Kerim ve onun numune-i timsali olan Hz. Peygamber (s.a) olduğuna inanıyor, Őeriatı de dahil bütün insanların bu ölçüler içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyöruz. Onun her görüşünü onaylamadığımız halde eserlerini yayınıyor, ama katılmadığımız görüşlerine de müdahale etmeyi uygun görmüyoruz. Çünkü böyle bir müdahalenin dűŐüncelerin doğru anlaşılmasına engel olacağı, bunun da hem yazar hem okur açısından bir hak ihlali sayılacağı kanaatindeyiz. Buna rağmen kimileri, tasvip etmedikleri dűŐüncelerden dolayı bilinçsiz okuyucuların olumsuz etkileneceği gerekçesiyle vebal alacağımızı dűŐünebilirler. Fakat biz, genelde Müslüman olmanın, özelde Őeriatı okuru olmanın, okuduğu her Őeyi kabullenen değil, eleŐtiren bir seviye gerektirdiğini düşünüyöruz. Dolayısıyla bütün olumsuzluklarına ve kusurlarına rağmen Őeriatı'nın o engin birikiminin bizlere çok Őey kazandırdığına ve kazandıracadıına inanarak eserlerini külliyat olarak yayınlamaya karar vermiŐ bulunuyoruz. Buna paralel olarak hem Fars hem de Türk edebiyatına vukufiyetiyle temayüz etmiŐ mütercimlerden oluşan bir heyet oluŐturarak eserlerin en az hata ile çevrilmesine de özen gösterdik. Bu nedenle tercümeleler, sadece söz konusu eserleri dağınık vaziyette sunulmaktan kurtarmayacak, Őeriatı okurunun liyakatsiz tercümelelerden çektiği sıkıntılarını da asgariye indirecektir.

Külliyattaki kitapların bazılarında yazara ait olmayan dipnotlar yer almaktadır, İran'daki Dr. Ali Şeriatı Eserlerini Derleme Bürosu tarafından eklenen notların sonunda (Derleyen), yayınevi-

miz tarafından ilave edilen notların sonunda (Fecr), mütercimlerin ilave ettiği notların sonunda ise (Çev.) ifadeleri kullanılmıştır. Bunların dışındaki dipnotlar Ali Şeriatî'ye aittir.

Bütün hassasiyet ve çabamıza rağmen, insan olmamız hasebiyle gözümüzden kaçan kusurlar olursa okurumuzdan özür diler, eleştirilerine müteşekkir kalırız. Bu vesileyle Şeriatî'ye Allah'tan rahmet diler; başta değerli mütercimler olmak üzere, editörlere, tashih ve redakte heyetine ve eserlerin sizlere ulaşmasında emeği geçen bütün dostlara gönülden teşekkür ederiz.

FECR YAYINEVİ